

“Чому не виїжджаєте – найгірше, що можна запитати в херсонців”: історія місцевої волонтерки Ольги Цілінко, яка допомагає дітям з інвалідністю

Дата: 26 Листопада 2024 Автор: Людмила Тягнирядно

ZMINA продовжує розповідати історії волонтерок, активісток та правозахисниць, які пережили російську окупацію і нині далі під постійними артилерійськими та дронними обстрілами продовжують працювати, допомагати іншим, а також тримати Херсон – звільнене прифронтове місто.

Ольга Цілінко – волонтерка, громадська активістка, а також директорка громадської організації “Центр сімейної реабілітації “Софія” – усі 256 днів окупації перебувала в Херсоні. Ні вона, ні її команда не змогли виїхати з оточеного міста. До того ж вони й морально не були готові до такого рішення: під їхньою опікою було 30 сімей з дітьми, які мають різні види інвалідності, а отже потребують постійної допомоги, спеціалізованого лікування та уваги. Нині організація допомагає більш ніж 100 родинам.

Про те, як родини дітей з інвалідністю виживали в складних умовах окупації, з якими труднощами вони стикаються через два роки після звільнення міста, а також про те, що херсонці втомилися від запитань “Чому ти не виїжджаєш?”, волонтерка та активістка Ольга Цілінко розповідає в інтерв'ю виданню ZMINA.

“В окупації дуже багато залежало від сусідів – чи здадуть вони вас”

Пані Ольго, ви пережили окупацію Херсона і зараз продовжуєте жити в місті під постійними обстрілами. Скажіть, будь ласка, за вашими відчуттями, як змінився Херсон і життя в місті після його звільнення від російських окупантів?

Попри щоденні обстріли місто однаково продовжує жити. Проте немає жодної години, щоб його не обстрілювати. Якщо дві-три години тихо, то ти вже напружуєшся і розумієш, що буде відбуватися щось гірше. Під час окупації в місті не було спокійно. Так, не було обстрілів, але немає нічого страшнішого за окупацію. Інші регіони, які страждають від обстрілів, мають зовсім інше сприйняття реальності, ніж ми. Тому що в нас є з чим порівнювати. Ті, хто пережив окупацію, погодяться, що ніякі обстріли не страшніші за неї.

Херсон перебував в окупації майже дев'ять місяців. Що було для вас найскладнішим за цей час? І як це – жити в окупації людині з активною проукраїнською громадянською позицією?

Найскладніше для мене було жити в постійному відчутті страху. Причому, якщо ми зараз говоримо про фізичний страх, я розумію, що, коли я йду вулицею, може прилетіти і я можу загинути або покалічитись, але тоді це був психологічний страх. І він був цілодобовий. Ти навіть спиш у пів ока. Це постійний психологічний страх, і невідомо, що з тобою буде там, за рогом. Ти виходиш на вулицю і не знаєш, яка виїде машина з-за рогу і чи не тебе викрадуть і кудись не повезуть. Найстрашніше, що в окупації є, – це страх, постійний страх.

Ольга Цілінко – волонтерка, громадська активістка, директорка громадської організації “Центр сімейної реабілітації “Софія”, 11 листопада 2022 року, під час звільнення Херсона від російських окупантів. Фото надане волонтеркою

Чи відчували ви страх за своє життя? І чи зазнавали переслідувань під час окупації?

Так, переслідувань зазнавала. У росіян були списки активних людей, на яких вони полювали. Ці списки були з конкретними іменами, прізвищами. Дуже багато залежало від сусідів – чи здадуть вони вас колаборантам чи російським військовим. Росіяни проводили подвірні обходи й навіть поквартирні. Вони перекривали мікрорайон, туди заїжджало кілька машин з різних боків, зверху літав дрон, і вони спостерігали, щоб люди не моли втекти між дворами, щоб не могли перестрибнути через паркан. Коли вони заїжджали до мікрорайонів своїми величезними машинами, вийти з будинку ти не міг. У такі моменти дуже багато залежало від сусідів. Мене, наприклад, вони рятували й розповідали різні версії про те, хто я така, чим займаюсь.

Скажу ще, що вони вишукували російськомовних людей. Причому бажано було, щоб у людини був такий, знаєте, відчутний російський акцент. Тоді вони вважали, що ці люди їм довіряють і ці люди на їхньому боці. У них вони розпитували, хто і де живе, чим займається, які погляди має, де працює.

“Більшість населення Херсона сьогодні – це пенсіонери, літні люди та категорії, що потребують допомоги”

Як зараз вам жити в прифронтовому місті?

Жити важко. Але тут ще важливо, з чим порівнювати. Звичайно, з окупацією ми не порівнюємо, але якщо брати життя до 2022 року, то однозначно в місті жити важче, працювати важче. Наше сьгоднішнє населення здебільшого – це пенсіонери, літні люди та категорії, які потребують допомоги. Насправді працездатного населення в Херсоні зараз дуже небагато. І основне зараз завдання херсонців – вижити фізично. Люди тут не тому, що їм не хочеться кудись виїхати й вони не хочуть своє життя десь заново розпочинати: у кожного тут своя історія, своя причина. І я вам скажу, що це питання, “Чому ви не виїжджаєте?”, воно дуже дратує херсонців. Це найгірше, що можна запитати в херсонців, – чому ви не виїжджаєте. Відповідей на нього буде дуже-дуже багато.

Волонтерка разом з донькою Софією та іншими херсонцями бере участь у мітингу проти росіян, 11 березня 2022 року. Фото надане волонтеркою

Які ви бачите причини, чому люди не виїжджають?

Здебільшого, звичайно, це матеріальні проблеми. Я працюю з родинами, які мають дітей з інвалідністю. А це переважно мама плюс дитина або мама плюс діти. Я 15 років займаюся цією темою і знаю, чим вони живуть, які проблеми мають. Ключове питання – це відсутність можливості заробити на оренду житла. І через це родини не виїжджають. Під моєю опікою в Херсоні таких родин понад 100.

“Я пишаюся тим, що ми не втратили жодної дитини з наших підопічних”

Ваша громадська організація опікується сім'ями, у яких є діти з інвалідністю. Розкажіть детальніше про роботу вашої організації, зокрема в окупації та нині у звільненому місті?

До 2022 року ми працювали у форматі центру надання соціальних послуг. І дуже мало мали гуманітарних проєктів. Це, наприклад, були свята, а також підготовка дітей до школи. У 2022 році, коли почалась окупація, постало питання про фізичне виживання, про необхідні цим дітям ліки. Ми всю окупацію збирали гроші на підконтрольній Україні, потім їх переводили в готівку і вже тут закуповували необхідні продукти й ліки для наших родин. У такий спосіб ми витримали й вижили фізично.

Знаєте, мами, які з нами пройшли через окупацію, досі плачуть, коли вони згадують цей період, тому що в Херсоні був голод, реальний голод. І найстрашніше для моєї категорії дітей – це нестача ліків. Це окрема стаття витрат. Наприклад, російські ліки були гірші за якістю і значно дорожчі. Коли дитина постійно на ліках, то це дуже небезпечно – залишитися без них. Тому для нас найважливіше було вижити фізично, і я дуже пишаюся тим, що ми не втратили жодної дитини. У

нас жодна дитина не загинула під час окупації, не померла, не сталося якогось непоправного жахіття з її здоров'ям. Усі діти вижили.

Зараз нам і легше, і важче. Легше тому, що ми маємо доступ до всього необхідного, а важче – тому що фінансово дуже складно і навіть катастрофічно складно. Мої родини – вони специфічні. Мамам дуже складно заробляти на життя, вони не можуть постійно бути на роботі. Вся родина живе на пенсію з інвалідності дитини, а це 2400–2800 гривень, і ще 300 гривень мама отримує з догляду за дитиною.

Ось на такі кошти повинна виживати родина. Тому ми, звичайно, за першої нагоди намагаємося скористатися будь-якою допомогою, але її, на жаль, стає дедалі менше й менше.

У волонтерів, гуманітарних організацій ми завжди просимо гігієнічні засоби, харчові продукти. Зараз узагалі існує проблема з надходженням гуманітарної допомоги до Херсона: її стає значно менше. Іноземні донори вважають, що в нас є світло, доступ до банків та супермаркетів, тому в нас усе добре. А якщо вас щось не влаштовує – виїжджайте. І це складне замкнуте коло.

Ігрове заняття з психологом, яке проводить громадська організація "Центр сімейної реабілітації "Софія" для дітей з інвалідністю.
Фото: Херсонський вісник

Де ви шукаєте фінансування для ваших родин? Як залучаєте кошти?

Ми працюємо 15 років у цій сфері й маємо певне коло благодійних фондів та організацій, які нас знають усі ці роки. Ми маємо позитивну історію. Також ми оголошуємо збори. Зараз, наприклад, готуємося до святкування Святого Миколая, потім Різдва і Нового року. Під нашою опікою – 110 дітей. Треба їх і пригостити, і розважити, і зробити свято. Ми оголошуємо збори й збираємо кошти. Хтось нам надсилає посилки. Раніше їх було більше з-за кордону. Зараз змінилося законодавство, і нам важко отримувати гуманітарну допомогу. Я пишу списки наших потреб, й іноді люди надсилають те, що ми просимо. Нам навіть не так гроші потрібні, як товари, бо зараз у Херсоні маленький вибір товарів і невеликий доступ.

Жити в Херсоні все ж небезпечно, особливо для дітей з інвалідністю, які мають спеціальні потреби. Як ви вважаєте, чи створено умови для таких родин, щоб вони могли обрати безпечніші міста?

Щоб виїхати такій родині з Херсона, до прикладу, до якогось іншого міста або селища, воно повинне мати нормальні умови з догляду за такими дітьми. Херсон, хай там як, місто. І тут у нас був і є хоча б якийсь доступ до медичних послуг. Тобто є лікарі, які знають дітей з народження, є своя певна система послуг. Коли наша родина опиняється в іншому місті, перше, з чим вона стикається, – це відсутність житла. У наших родин немає коштів, щоб винаймати окреме житло в містах. Також є складність у тому, щоб прикріпити дитину до медичного або соціального закладу, де вона отримуватиме спеціальну допомогу.

Якщо говорити про те, що є люди, які постійно пишуть про хати в селах, то, вибачте, як там можна жити з дитиною з інвалідністю, якій потрібна допомога 24 на 7? Їхати до села – це божевілля. Я вам скажу, що до 2022 року в нас були родини, які, навпаки, виїхали із села і переїхали жити до Херсона, у маленьку квартиру чи будиночок, щоб дитина мала доступ до послуг.

Що, на ваш погляд, має змінити влада в цьому питанні?

У Херсоні до війни працював обласний центр реабілітації. Він і зараз частково працює і приймає дітей з міста. Але щодо паліативних дітей, наприклад, наша організація отримує підтримку від місцевого бюджету для оплати послуг для цих діток. Скажу вам відверто, ми тут на місці вже пристосувалися до тих умов, які маємо. І висмикнути зараз цю родину, перевезти її до іншого місця буде дуже складно. Мама такої дитини не зможе залишити її саму. Вона має бути постійно поруч з дитиною. Переважно ми працюємо з дітками, які мають ураження центральної нервової системи. Це зовсім інша історія.

Що саме вас спонукає надалі під обстрілами продовжувати жити в прифронтовому Херсоні й допомагати вашим підопічним?

Очі людей, які за тебе тримаються і які нас тримають. Скільки разів було таке, що я говорила, що мені треба виїжджати, навіть під час окупації, коли ми переховувалися, але коли бачила очі діток, розуміла, що завтра маю знайти для них ліки й допомоги вижити. Хай би як пафосно це звучало, але це правда. Це відповідальність, це очі людей.

ПОПУЛЯРНЕ

за тиждень за місяць за рік **вибір редакції**

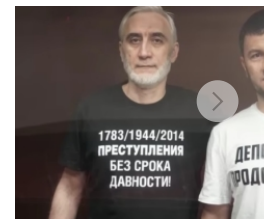
Тексти | Еліна Суліма | 10 Грудня 2024
Обличчя заборонено: як бранець з Херсона Сергій Офіцеров у російській неволі почав малювати попри нестерпні умови утримання

Тексти | Яна Радченко | 09 Грудня 2024
Медіа і ЛГБТК+: чи готові українські журналісти до всебічного висвітлення важливих тем?

Новини | 09 Грудня 2024
У Сирії із сумнозвісної в'язниці Седная звільнили бранців, яких роками утримував режим Асада

Новини | 09 Грудня 2024
Кримського політв'язня Ібрагімова етапували до Новотроїцька Оренбурзької області